

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1055 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@repate.hu

🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/236/2016/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

64/2017. (IV. 27.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2016. június 27-én előterjesztett **panaszát** a 2017. április 27-én megtartott zárt ülésén született döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Gy.-i Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben egyrészt alapjogot sértő intézkedés nem történt, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2016. június 19-én, a lakcímén történt rendőri intézkedés (biztonsági intézkedés), kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) alkalmazása, továbbá a rendőri bánásmód miatt 2016. június 27. napján a Gy.-i Rendőrkapitányságon személyesen terjesztette elő panaszát. A jegyzőkönyvet a Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője 2016. július 1-jén felterjesztette az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatához. Utóbbi 2016. július 5. napján továbbította a Testülethez a panaszbeadványt.

I.

1) A panaszos a bejelentésről szóló jegyzőkönyvben előadta, hogy 99,5 %-os látásromlása (ami azt jelenti, hogy 2 méterre árnyékokat lát, illetve a fényeket érzékeli) miatt súlyos fogyatékossgal él, emellett eleve nagyon hangosan beszél. A rendőri intézkedés napján, 2016. június 19-én, a délutáni órákban elfogyasztott 2 liter vörösbort 2 liter kólával, de nem érezte magát nagyon ittasnak, és mindenre emlékezett.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

2) 2016. június 18-án (szombaton) a panaszos élettársa elutazott édesanyjával, a felnőtt lányával és a panaszossal közös, kiskorú gyermekével F. településre, legalábbis a panaszosnak azt mondta. Másnap, 2016. június 19-én kiderült, hogy a gyermekét nem F.-re, hanem M.-re vitte. A késő esti órákban érkeztek haza személygépkocsival.

Szombaton éjjel 2 óra 28 perckor valaki kulccsal be szeretett volna menni a bejárati ajtón, amikor is a panaszos egyedül tartózkodott otthonában. A kulcs a zárban volt, az illető nem csengetett, hanem rögtön elment. A panaszos két lehetőséget tartott elképzelhetőnek: vagy egy betörő, vagy pedig az élettársa próbált bejutni. Vasárnap, amikor megérkeztek, a panaszos megkérdezte az élettársát, hogy ők voltak-e, illetve azt is, hogy hol voltak (ezt egyébként korábban telefonon is megpróbálta megtudni), de mindenkitől (élettársától, annak édesanyjától, nevelt lányától) is más-más választ kapott. A nevelt lányát megkérdezte, miért hazudoznak, ő a saját gyermekét félti, ha vele történik valami, azt sem tudja, hol keresse őket. Vita alakult ki közöttük az egyik szobában. A nevelt lány kikelt magából és a panaszossal ordibált: ő nem tehet arról, hogy a panaszos és az ő anyja között probléma van. Ezzel összefüggésben a panaszos megjegyezte, hogy külön fognak költözni az élettársával, mert a kapcsolatukat nem tudják megjavítani.

A panaszos élettársa eközben egy másik helyiségben feltehetően a 112-es segélyhívó számot hívta. A vitát követően a panaszos is a telefonhoz ment, hogy felhívja édesanyját. Amikor azonban felvette a kagylót, a segélyhívószám jelentkezett az általa hívni kívánt szám helyett. A panaszos ezt követően felállt a telefontól és az előszoba felé indult, amikor azt látta, hogy a bejárati ajtó teljesen nyitva van. Rendőrök jelentek meg, akik bementek a lakásba. Ez 21 óra körül történt.

Az egyik rendőr odament a panaszoshoz, akin csak egy alsónadrág volt, kihívta őt a lakásból a lépcsőre, leültek és beszélgettek. Eközben a másik rendőr (egy nő) bement a panaszos élettársához, és a panaszos háta mögött megbeszéltek mindent. Amikor a panaszos kinn ült a lépcsőn, a férfi rendőr hasra lökte őt, és megbilincselte. A panaszos mindkét vállát fájlalta, ami miatt egyébként is kezelésekre járt. A bilincselést követően a rendőr felállította a panaszost, akinek nem biztosította a felöltözés lehetőségét sem. (Arra a panaszos nem emlékszik, hogy kérte-e, hogy felöltözhessen.)

Megkérdezte a rendőr azonosítóját, illetve még akkor, amikor hason feküdt és vállát fájlalta, közölte vele, hogy a bilincselés miatt panaszt fog tenni. A rendőr kétszer is közölte az azonosítóját.

Ezt követően a rendőrök betették a liftbe, majd pedig a mentőautóba, amit közben kihívtak. A panaszost kórházba szállították, a pszichiátriára, ahonnan csak másnap reggel engedték el, reggel 8 óra körül már otthon volt.

A panaszos álláspontja szerint a rendőrségtől történt segítségkérés az élettársa bosszúja volt: azért, hogy a vagyoni perben, illetve a gyermek-elhelyezési perben jobb esélyekkel indulhasson. A panaszos egyébként a pszichiátrián két héttel korábban már járt. Akkor önkéntesen ment, mert segítséget akart kérni – a családsegítőben adott tanács alapján –, szeretne volna kapcsolatát rendezni az élettársával.

3) A panaszos sérelmezte egyrészt a megbilincselését: azt, hogy annak ellenére, hogy látássérült, illetve semmilyen ellenállást nem tanúsított, kényszerítő eszközt alkalmaztak vele szemben. Elképzelhetőnek tartja, hogy a hanghordozását félreértették. Másrészt sérelmezte, hogy nem engedték meg számára az elszállítása előtti felöltözés lehetőségét.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszossal szemben a Gy.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőr- és Őrszolgálati Alosztály c. r. törzsszázlós nője és r. főtörzsszázlósa foganatósította a panaszolt rendőri intézkedést.

2) A rendőrség továbbította a Testület részére a segélyhívó számra tett bejelentés, valamint az EDR rádióforgalmazás hanganyagát.

a) A Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Tevékenységirányítási Központjába (a továbbiakban: TIK) érkezett a bejelentés. A 40 másodperc terjedelmű hangfelvétel szerint a panaszos élettársa (Sz. Zs.) azért hívta a segélyhívó számot, hogy azonnal menjenek ki a rendőrök. A gyerekeket – a 20 éves lányát és a 10 éves fiát – zaklatja. A Hívásfogadó Központ operátorának azon kérdésére, hogy mit ért a bejelentő zaklatás alatt, azt válaszolja, hogy kiabál, inzultálja őket. A bejelentő hangja kétségbeesett. A telefonbeszélgetés időtartama alatt folyamatosan hangokat lehet hallani a háttérben, és egy férfi kiabál.

b) Az EDR hanganyag három, a panaszolt rendőri intézkedéssel összefüggő beszélgetést tartalmaz.

Az első beszélgetés (20160619-200104-3211950-G212, 03:14 és 03:40 között) a küldés kiadását tartalmazza. Annak során hallható, hogy a panaszos élettársa a bejelentő, aki elmondja, miszerint „a gyereket inzultálja a lánya”. Az adatlap továbbá azt tartalmazza, hogy a háttérben kisebb hangzavar hallható. Az ügyeleti utasítás szerint nézzék meg a címet, amire mondják a rendőrök, hogy indulnak.

A második beszélgetés (20160619-204856-3211950-G852, 00:37 és 01:18 között) a helyszínről való visszajelentés. Az intézkedő járőr elmondja, hogy a bejelentő élettársával szemben a lépcsőházban testi kényszert, bilincset alkalmaztak. Agresszív volt a viselkedése, ittas állapotban volt. Az SBO-ra a mentősökkel együtt megindultak.

A harmadik beszélgetés (20160619-212224-3211950-G792, 00:14 és 00:35 között) a kórházból való visszajelentést tartalmazza. A járőr elmondja, hogy a „pszichón” végeztek, tartanak egy technikai szünetet. Az ügyeletes azt kéri, hogy utána írják meg a jelentést.

A Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság TIK osztályvezetőjének tájékoztatása szerint az ügyelet és az intézkedő járőr között kizárólag rádión történt kommunikáció.

3) A „Küldés leírása” elnevezésű dokumentum az alábbiakat tartalmazza.

A panaszos élettársa 2016. június 19-én 20 óra 9 perckor a 112-es segélyhívó számon tett bejelentést a Megyei Rendőr-főkapitányság ügyeletére arról, miszerint a lakcímén „a gyereket inzultálja a lánya”. A bejelentő kétségbeesett. A háttérben kisebb hangzavar hallható. A járőrt a helyszínre irányítják. 20 óra 20 perckor a helyszínről családi viszályról érkezett bejelentés. Az igazoltatás alá vont panaszos a lépcsőházban erősen ittas állapotban agresszív magatartást tanúsítva a párjával veszekedett. A rendőri felszólításnak nem engedelmeskedett, az intézkedés alól kivonta magát, megindult a

lakásban levő felesége felé, ezt követően a járőrök testi kényszer és bilincs alkalmazásával megállásra kényszerítették. A panaszost az Országos Mentőszolgálat segítségével a kórház pszichiátriai osztályán helyezték el.

Az elintézés típusa: egyéb, adatgyűjtés, helyszín megtekintése, igazoltatás; a kezelési mód: beavatkozás. A küldés ideje 2016. június 19. 20 óra 13 perc, az érkezés ideje 20 óra 19 perc, a befejezése 22 óra 38 perc.

4) a) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint 2016. június 19-én a r. főtörzsszázlós és a c. r. törzsszázlós nő szolgálatuk teljesítése során a megyei TIK utasítására megjelentek a panaszos lakcímén, mivel családi viszályról tettek bejelentést.

A helyszínen felvették a kapcsolatot a bejelentővel (a panaszos élettársával), annak lányával a lakás előtt, a lépcsőházban pedig intézkedés alá vonták az erősen ittas állapotban levő, agresszíven viselkedő panaszost.

A bejelentő a rendőrök kérdésére elmondta, hogy a panaszos az élettársa, akivel az utóbbi években megromlott a kapcsolatuk, mivel a férfi italozó életmódot folytat. Korábban több esetben előfordult, hogy ittas állapotából kifolyólag bántalmazta. Elmondta azt is, hogy a panaszos a nap folyamán 3 liter bort fogyasztott, amit megerősített a bejelentő lánya is.

A rendőrök a panaszossal érdemben nem tudtak kommunikálni, mert folyamatosan az élettársának üvöltözött, illetve a rendőrök felszólítása ellenére be akart menni a lakásba és megindult a bejelentő felé. Ezt követően, mivel a késedelem veszéllyel járt volna, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 40. §-ának (1) bekezdése alapján, a felszólítást mellőzve, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 47. §-a szerint a panaszossal szemben testi kényszert alkalmaztak a rendőrök. A tanultak alapján földre vitték, majd kezeit hátra helyzetben megbilincseltek.

A rendőrök az Országos Mentőszolgálat segítségét kérték. 20 óra 50 perckor mentőautóval, egy mentőápoló segítségével a panaszost a kórház pszichiátriai osztályára beszállították. 21 óra 20 perckor az ügyeletes orvosnak sérülés- és panaszmentesen átadták. A rendőrök a történeteket a megyei TIK-nek jelentették.

A jelentés szerint 20 óra 20 perckor az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján a panaszost igazoltatták, a 31. §-ának (1) bekezdése alapján átvizsgálták. Az Rtv. 37. §-ának b) pontja alapján (önmagát vagy más veszélyeztető állapotban levő személy érdekében) biztonsági intézkedést fogatosítottak.

A panaszossal szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert, illetve a 48. § d) pontja alapján (az ellenszegülés megtörése érdekében) bilincset alkalmaztak. A bilincselés 2016. június 19-én 20 óra 30 perctől 20 óra 55 percig tartott, a Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek hátra bilincselésével. A kényszerítő eszközök alkalmazására előzetes figyelmeztetés történt. A rendőri intézkedés során anyagi kár és sérülés nem keletkezett. Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján a panaszos hozzátartozója / képviselője kiértesítését nem kérte.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót és az annak idejéről szóló igazolást – a panaszos állapota miatt – nem adták ki.

b) A biztonsági intézkedés végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az igazoltatás, a biztonsági intézkedés és a személy átvizsgálása jogszerű és szakszerű, a testi kényszer és a bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

5) A Testület felvilágosítás kérése alapján mindkét intézkedő rendőr további jelentést készített.

a) A c. r. törzsszázlós jelentésében előadta, hogy 2016. június 19-én 18 órától másnap 6 óráig gépkocsizó járőrszolgálatot látott el a r. főtörzsszázlóssal. Szolgálatuk során a megyei TIK utasítására 20 óra 20 perckor megjelentek a panaszos lakcímén, mivel családi vizályról érkezett bejelentés.

Kiérkezésükkor a lakásban várta őket a bejelentő, annak élettársa, a panaszos, a bejelentő előző kapcsolatából született nagykorú lánya és a panaszossal közös, 10 év körüli síró kisfiuk. A bejelentő elmondta, hogy a panaszos aznap kb. 3 liter bort fogyasztott el, noha súlyos cukorbeteg, és a nagylányt szidalmazta, hogy miért tartózkodik a lakásban, tűnjön el onnan. A panaszossal közös kisfiuk nagyon fél ilyenkor, a rendőrök intézkedésekor is sírt a nővére karjaiban. A bejelentő elmondta, hogy élettársa folyamatosan italozik, cukorbetegsége miatt elromlott a látása, ezért rokkantnyugdíjas lett, kevesli nyugdíját, ezért haragszik mindenkire. A panaszos többször bántalmazta a bejelentőt, annak alátámasztására korábbi ambuláns lapokat is bemutatott.

Amíg a c. r. törzsszázlós a bejelentőt és a gyerekeket meghallgatta, a r. főtörzsszázlós a panaszossal próbált a lakás ajtaja előtt kommunikálni, akinek agresszív, verbálisan támadó viselkedése miatt ez lehetetlen volt. Mivel a panaszos erősen ittas állapotban volt, továbbá figyelemmel a cukorbetegségére, illetve a bejelentő által előadottakra (miszerint a panaszost pszichiátrián is kezelték már), a r. főtörzsszázlós közölte vele, hogy mentőt hívnak hozzá és beszállíttatják a kórházba.

A panaszos a rendőri intézkedés időtartama alatt alsónadrágban volt. (A c. r. törzsszázlós ezzel összefüggésben megjegyezte, hogy amikor már amikor a lakásba léptek intézkedés céljából, akkor első ízben felszólították, hogy öltözzön fel, hogy ne így kelljen vele szemben intézkedni. Azt azonban a panaszos megtagadta.)

A r. főtörzsszázlós többször felszólította a panaszost, hogy öltözzön fel, mert mindjárt megérkezik a mentő, de ő akkor is megtagadta a felsőruházat felvételét, pedig a bejelentő minden ruhát odavitt neki.

A c. r. törzsszázlós a lakásban tartózkodott, amikor a bejelentő megmutatta az üres műanyag boros flakonokat. Ekkor azt hallotta, hogy a r. főtörzsszázlós felszólította a panaszost: „hagyja abba!”, ennek oka pedig az volt, hogy a lépcsőházban akart vizelni. A panaszos folyamatosan kiabált, azt hallgatta, amit a c. r. törzsszázlós a bejelentővel beszélt, amit folyamatosan „kommentált”. A panaszos a r. főtörzsszázlós felszólítása ellenére megindult az élettársa felé. Hogy megelőzze a bejelentő esetleges bántalmazását, mivel a felszólítás ellenére agresszíven közeledett a panaszos, a r. főtörzsszázlós testi kényszert alkalmazott, majd pedig megbilincselte.

20 óra 50 perckor a panaszost a mentőszolgálat munkatársai a rendőrök kíséretében a kórházba szállították ellátása céljából.

b) A r. főtörzsszázlós jelentése a c. r. törzsszázlós utólagos jelentéséhez (Állásfoglalás II. rész 5) a) pont) képest az alábbi többletinformációt tartalmazza.

A helyszínen, amíg a c. r. törzsszáslós a bejelentőt hallgatta meg a lakásban, addig ő a lakás bejáratí ajtaja előtt, a lépcsőházban a panaszossal próbált kommunikálni, ami erősen ittas állapota és agresszív viselkedése miatt nehézségekbe ütközött. Ezek alapján, és mert a bejelentő elmondása szerint korábban a panaszost a pszichiátrián kezelték, a r. főtörzsszáslós a helyszínre mentőt kért, amit közölt a panaszossal és azt tudomásul vette. Mivel a panaszos alsónadrágban volt, ezért a r. főtörzsszáslós kérésére az élettársa a lakásból kihozta a ruháit. Azt azonban a panaszos többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó felvenni, illetve az alsónadrágját lehúzza a lépcsőházban akart vizelni. Erről a szándékáról csak többszöri felszólításra tett le. Miközben a c. r. törzsszáslós a bejelentőt a lakásban meghallgatta, addig a panaszos folyamatosan az élettársát szidalmazta és többszöri felszólítás ellenére be akart menni hozzá a lakásba. Annak érdekében, hogy az esetleges bántalmazást megakadályozza, a r. főtörzsszáslós vele szemben testi kényszert alkalmazott, majd kezeit hátra helyzetben megbilincselte. Ezt követően a mentő segítségével a kórház pszichiátriájára szállították.

6) A Testület felvilágosítás-kérése alapján Gy.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőr- és Őrszolgálati alosztály vezető-helyettese jelentést készített. A r. őrnagy alosztályvezető-helyettes a megállapításait a rendelkezésre álló rendőrségi dokumentumokra, valamint a két intézkedő rendőr szóbeli meghallgatásán elhangzottakra alapította.

A jelentés az alábbi információkat tartalmazza. A helyszínen a bejelentő a rendőröknek elmondta a panaszossal való kapcsolata megromlásának okait, illetve azt, hogy aznap a panaszos 3 liter bort elfogyasztott. A bejelentő elmondásait annak nagykorú lánya is megerősítette. A bejelentő nagykorú lánya, illetve a bejelentő és a panaszos közös kiskorú gyermeke is sírtak, és zaklatott állapotban voltak a lakásban. A rendőrök a panaszossal érdemben kommunikálni nem tudtak, többször felszólították, hogy öltözzön fel, mivel csak egy alsónadrág volt rajta, de arra nem volt hajlandó, pedig a bejelentő a ruháit is kivitte neki. Folyamatosan az élettársának üvöltözött, a lépcsőházba akart vizelni, illetve a felszólítás ellenére be akart menni a lakásba, majd agresszíven megindult az élettársa felé. Ezt követően, miután hiába szólnak rá a rendőrök, hogy álljon meg, mivel a késedelem veszéllyel járt volna – a figyelmeztetést, felszólítást mellőzve – vele szemben a r. főtörzsszáslós testi kényszert alkalmazott: a tanultak alapján földre vitte, majd kezeit hátra helyzetben megbilincselte. A kényszerítő eszköz alkalmazása során a panaszosnak sérülése nem keletkezett. Az ismertetettek figyelembevételével a mentő segítségét kérték a rendőrök. 20 óra 50 perckor a mentőautó a panaszost a kórház pszichiátriái osztályára beszállította, majd 21 óra 20 perckor az ügyeletes orvosnak sérülés- és panaszmentesen átadták. A panaszos részére az összekészített ruháit vele együtt a kórházba szállították és részére a pszichiátriái osztályon otthagyták.

Az alosztályvezető-helyettes megállapította, hogy a járőrök a panaszolt rendőri intézkedést az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése, 12. §-ának (1) bekezdése, 13. §-ának (1) bekezdése, illetve a 37. § b) pontja, a 39. § (1) bekezdés a) pontja, továbbá Szolgálati Szabályzat 4. § (1) bekezdése és 10. §-a alapján kezdték meg. A testi kényszert és a bilincset az Rtv. 47. §-a, valamint 48. §-ának d) pontja alapján, továbbá a Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) bekezdése és 41. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján alkalmazták, csak a szükséges mértékben és időtartamban.

A rendőrök a törvénynek megfelelően eljárva vonták intézkedés alá panaszost, azonban vele szemben ittassága és agresszív verbális fellépése miatt kommunikálni nem lehetett. A panaszos a saját elmondása alapján is legalább 2 liter bort fogyasztott, élettársa szerint azonban minimum 3 liter bort ivott (alátámasztására megmutatta az üres műanyag flakonokat is). Viselkedését a többszöri rendőri felszólítás ellenére sem fejezte be. Az intézkedés során agresszívan viselkedett, az élettársa ellen támadólag lépett fel. Az intézkedő rendőrök a panaszost nem bántalmazták.

Az intézkedő rendőrök hangneme mindvégig nyugodt és kulturált, ámde határozott volt. A panaszossal szemben sértő vagy durva megjegyzés nem hangzott el. Az intézkedés során többször felszólították, hogy öltözzön fel, amit mindannyiszor megtagadott, ezért történt az alsó ruházatban való elszállítás, de a későbbi felöltözésének biztosítására ruházatát vele együtt szállították a kórházba.

A panaszos azon állítása tekintetében, miszerint nem tanúsított ellenállást, a jelentés azt tartalmazza, hogy a panaszos a rendőri intézkedés során a megfelelő magatartásra való rendőri felszólítást figyelmen kívül hagyta, élettársa felé fenyegetően lépett fel. A rendőri intézkedésnek passzívan ellenállt, annak során a lakásba mindenáron be akar jutni, illetve magát megfeszítve próbált ellenállni a testi kényszernek és a bilincselésnek.

A rendőrség tájékoztatása szerint a rendőri intézkedéssel összefüggésben a panaszossal szemben büntető vagy szabálysértési eljárás nem indult.

Az osztályvezető megállapítása szerint a rendőrök által fogatosított intézkedés jogszerű, szakszerű, szükséges és arányos volt.

III.

A panaszbeadványban a panaszos sérelmezte a vele szemben a lakásánál történt biztonsági intézkedést, a vele szemben alkalmazott kényszerítő eszközöket és annak fájdalmat okozó módját. Panaszolta továbbá a rendőrök bánásmódját: azt, hogy hiányos ruházatban szállították el otthonából. A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – **megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a XX. cikkében írt egészséghez, illetve a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.**

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrségnek keletkezett-e intézkedési kötelezettsége.

Az egész délután italozó panaszos a felnőtt nevelt lányával vitatkozott, amikor is, feltehetően a panaszos élettársának bejelentésére, megjelentek a rendőrök a lakásán.

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszos élettársa a segélyhívó számot azért hívta, mert a panaszos „zaklatja” a bejelentő felnőttkorú lányát és közös kiskorú gyermeküket. A kikerülő rendőrök azt tapasztalták, hogy mindkét gyermek zaklatott állapotban van, és az ittas panaszos a jelenlétükben is agresszíven viselkedett az élettársával.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 1. és 2. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében egyrészt általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyron visszaszerzését, illetve szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-a továbbá úgy rendelkezik, hogy a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekménnyről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. A Szolgálati Szabályzat 9. §-a szerint a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett – ha a szabálysértési eljárásról szóló törvényben megállapított feltételek fennállnak – szóbeli figyelmeztetést alkalmaz. A szóbeli figyelmeztetés során a rendőr a szabálysértés elkövetését elismerő személyt felszólítja a tevékenysége abbahagyására. A rendőrt közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés észlelése vagy tudomására hozása esetén abban az esetben terheli a közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása érdekében szükséges intézkedési kötelezettség, ha a) ilyen jellegű szolgálati feladat ellátására kapott utasítást, vagy b) intézkedése során ilyen jogsértést észlel, és - amennyiben ez az eljárás lefolytatásának jogszabályi feltétele - rendelkezik a tevékenység ellátáshoz, illetve a szabályszegés dokumentálásához szükséges technikai eszközzel.

A bejelentésekben megjelöltekre a Testület álláspontja szerint további jogszabályi rendelkezések hívhatóak fel.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 170. §-a szabályozza a garázdaság szabálysértését: aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. Ezen túlmenően a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 208. §-a szabályozza a kiskorú veszélyeztetése büntetettét: a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy – ideértve a szülői felügyeletet gyakorló szülő, illetve gyám élettársát, továbbá a szülői felügyeleti jogától megfosztott szülőt is, ha a kiskorúval közös háztartásban vagy egy lakásban él –, aki e feladatából eredő kötelességét súlyosan megszegi, és ezzel a kiskorú testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődését veszélyezteti.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy bűnügyi hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

Erre a kérdésre Testület egyértelmű igennel felelt, hiszen a panaszos élettársa a segélyhívó számra tett bejelentésben családi viszály miatt kérte a rendőrség segítségét, amelyek adott esetben felvethették a fent megjelölt valamely jogellenes cselekmény (garázdaság, vagy akár a kiskorú veszélyeztetése) – intézkedéshez szükséges, minimális szintű – gyanúját.

A Testület megítélése szerint a panaszos élettársának telefonos segélykérése bizonyosan olyan körülmény, amely a közrend védelme érdekében az Rtv. idézett 13. §-a alapján intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület megállapítása szerint az intézkedés kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

2) A Testület a panaszossal szemben folytatott biztonsági intézkedéssel összefüggésben az alábbi megállapításokat teszi.

A panaszos a beadványában úgy nyilatkozott, hogy a rendőri intézkedés délutánján 2 liter bort ivott meg 2 liter kólával, de nem érezte magát nagyon ittasnak, mindenre emlékezett. A rendőrökkel együttműködött.

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszos erősen ittas állapotban volt, agresszíven, verbálisan támadóan viselkedett a rendőrök jelenlétében is, tartani lehetett attól, hogy élettársát bántani fogja. Ezen körülmények mellett a biztonsági intézkedés elrendelésekor a rendőrök figyelembe vették azt, hogy a panaszos cukorbeteg, illetve az élettárs elmondását, miszerint korábban pszichiátrián kezelték már a panaszost. A végrehajtásáról szóló jelentés szerint az Rtv. 37. §-ának b) pontja alapján foganatosították a biztonsági intézkedést.

A hivatkozott törvényhely szerint „a rendőr [...] az önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában”.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján elfogadta a rendőrség álláspontját. A felsorolt körülményeket úgy ítélte meg, hogy a biztonsági intézkedés foganatosítása, a kórházba szállítása indokoltan történt, az nem sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát.

3) A Testület a kényszerítő eszközök alkalmazása tekintetében az alábbi megállapításokat teszi.

A panaszbeadvány szerint a panaszos ellenállást nem tanúsított, ennek ellenére a rendőr hasra lökte és megbilincselte. A panaszos hivatkozott a látássérült állapotára is, ami miatt mellőzhették volna a rendőrök a kényszerítő eszköz alkalmazását.

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszos erősen ittas állapotú volt, illetve verbálisan agresszív magatartást tanúsított. Az élettársát szidta, és – a többszöri rendőri felszólítás ellenére – be akart menni hozzá a lakásba. A rendőrök úgy érzékelték, hogy a panaszos az élettársa felé bántalmazó szándékkal indult meg, ezért a r. főtörzsszázlós vele szemben testi kényszert alkalmazott: a tanult módszerrel a földre vitték, majd hátra helyzetben megbilincseltek. Magát megfeszítve ellenállt a kényszerítő eszközök alkalmazásának a panaszos. Az Rtv. 47. §-a alapján alkalmaztak testi kényszert, illetve a 48. § d) pontja alapján bilincset.

a) Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) bekezdése értelmében a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

A Testület a bizonyítékok egybevetése alapján a rendőrség álláspontját találta meggyőzőbbnek: a panaszos magatartása alapot szolgáltatott a kényszerítő eszköz alkalmazásához. A Testület megállapította, hogy a bilincselést megelőzően alkalmazott testi kényszer jogszerűen és indokoltan történt, azzal nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

b) Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

A vizsgált esetben a biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés, a kapcsolódó parancsnoki vélemény, illetve a rendőri jelentések a bilincselés okául és alapjául az Rtv. 48. §-ának d) pontját, azaz az ellenszegülés megtörése érdekében történő bilincshasználatot jelölte meg, a Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel (az intézkedésben közreműködőt megtámadja). A bilincselés továbbá mindössze 25 percig, a panaszos kórházba szállításáig tartott.

A Testület elfogadta a bilincselésre okot adó, a rendőrség oldalán felsorakoztatott körülményeket (verbális agresszió, erősen ittas állapot, bántalmazási szándékkal az élettárs felé ment, azaz konkrét veszélyben volt a személy), és azt, hogy a rendőri felszólításoknak nem akart engedelmességni. A panaszos az általa hivatkozott fogyatékoság ellenére ellenállást tanúsított, ami miatt nem lehetett eltekinteni a kényszerítő eszköz alkalmazásától. **Ezzel pedig mindenképpen szükségesnek, illetve**

(időtartamát tekintve is) arányosnak tekinthető a panaszossal szemben – az ellenszegülés megtörése érdekében – alkalmazott bilincselés. A kényszerítő eszköz alkalmazásával nem sérült a panaszos emberi méltóságához való joga.

c) A Testület ugyanakkor felhívja a rendőrség figyelmét arra, hogy maga az elsődleges dokumentum, a biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés ellentmondást tartalmaz abban a vonatkozásban, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt előzetes figyelmeztetés történt.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírásánál az szerepel, hogy a késedelem veszélye miatt nem történt felszólítás, ezzel szemben a kényszerítő eszközök alkalmazásának felsorolását követően az szerepel, hogy történt figyelmeztetés. Az eset körülményeiből nyilvánvaló, hogy nem történt meg az előzetes figyelmeztetés, mivel a késedelem veszéllyel járt volna.

A Testület jelen panaszügy kapcsán is felhívja a rendőrség figyelmét a pontos dokumentációra.

4) A panaszos sérelmezte, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt vállai megfájdultak. A panaszos a vállai miatt egyébként a rendőri intézkedést megelőzően gyógykezelést vett igénybe.

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszossal szembeni rendőri intézkedés során a panaszosnak sérülése nem keletkezett, illetve a kórház ügyeletes orvosának sérülésmentesen adták át a rendőrök. A rendőrök a panaszost nem bántalmazták.

Az Rtv. 17. §-ának (2) bekezdése értelmében a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását.

A Testület a panasz ezen része tekintetében az ellentmondó bizonyítékok közül egyiket sem találta meggyőzőbbnek, ezért ebben a tekintetben az egészséghez való jogának sérelme nem megállapítható.

5) A panaszos sérelmezte a rendőri intézkedés megalázó módját is. Nevezetesen azt, hogy nem engedték meg számára, hogy felöltözzön, így alsónadrágban szállították a kórház pszichiátriai osztályára.

A rendőrségi dokumentumok szerint már a rendőri intézkedés kezdetén felszólították a panaszost, hogy ne legyen alsónadrágban: hogy intézkedni tudjanak vele szemben, öltözzön fel. Amikor közölték vele, hogy beszállítják a kórházba, akkor is több ízben felszólították, hogy öltözzön fel, illetve az élettársa odavitte neki a ruháját. A felszólításokat figyelmen kívül hagyta, ezért az összekészítet ruháját vele együtt a rendőrök a kórházba.

A Testület a panasz bánásmódra vonatkozó része tekintetében utal az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatára, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Ezen törvényi rendelkezéssel összefüggésben a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire, különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. Ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa

képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 1. pontja szerint a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint pedig a rendőr „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület a fentiekén túlmenően utal a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indoklása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakra, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok közül a rendőrség állítását tartotta meggyőzőbbnek, ezért az Rtv. hivatkozott rendelkezésének megsértése miatti kifogás kapcsán úgy határozott, hogy a rendőrök nem sértették a panaszos emberi méltóságához való jogát.

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét ügyben a rendőröknek intézkedési kötelezettségük keletkezett, ami nem sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát. A panaszossal szembeni biztonsági intézkedés továbbá nem sértette a panaszos emberi méltóságához való jogát. A kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerű, szükséges, és arányos volt, ami nem sértette a panaszos emberi méltóságához való jogát, míg annak módja tekintetében a panaszos egészséghez való jogának sérelme – az ellentmondó bizonyítékok miatt – nem megállapítható. A panaszossal szemben a rendőrök bánásmódja (a felöltözés lehetőségének biztosítása) nem sértette a panaszos emberi méltóságához való alapjogát.

A fentiek miatt a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést fogadosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2017. április 27.

Dr. Lukács Tamás

elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET